

Bratři a sestry,

když uslyšíme hned ten úvod žalmu, okamžitě bychom mnozí vyhrkli: Ano, je to tak! Správně to ten žalmista pověděl! Se zbožným je konec. Všude se rozmáhá faleš, zlo a bezbožnost. Nikomu už není nic svaté. Kde je ten svět, kdy se ještě chodilo do kostela, kde je ten svět, kde měli lidi k sobě blíž a nemysleli jenom na sebe ? Kde je ten svět, ve kterém jsme kdysi žili ?

Záleží ale na tom, jak chceme těm slovům rozumět. Jestli jim chceme rozumět jako teologické výpovědi, nebo spíše tak, že se jimi žalmista osobně a vnitřně vyrovnává s nějakou svou krizí. Já to cítím tak, že to bude ta druhá možnost. Že je to projev jeho vnitřního zápasu, možná i zápasu víry. Někdy totiž vyslovíme v afektu nebo v citovém rozpoležení věci, které potom bereme zpět, když nad tím hlouběji přemýšlíme a když emoce opadnou. Možná si vzpomeneme na starozákonní příběh o proroku Eliášovi, prchajícím před královnou Jezábel. Když vyčerpán dorazí po mnoha dnech k Boží hoře, vyleje před Bohem svoje srdce a svou duši a volá: Hospodine, vezmi si můj život, už nemůžu. V celém Izraeli jsem zůstal sám, kdo se nesklonil před bálem. No a Hospodin mu odpoví: Ještě je v Izraeli sedm tisíc těch, kteří mě uctívají. Tedy nejsi sám.

To jistě neznamena, že by žalmista neměl v mnohém pravdu. Co je ale příčinou toho zvolání jistě zbožného člověka ? Jako to v žalmech bývá velmi časté, jsou to jeho nepřátelé. Jejich zbraně proti Hospodinovým ctitelům bývají různé. Co je ale tady tou příčinou žalmistovy malomyslnosti, to je zbraň patrně nejhroznější, a sice lidské slovo. To je podstata ohrožení, které na žalmistu doléhá. Ta nejhroznější zbraň nepřátel, to nejsou jenom meče a kopí, ani jen bomby a rakety, ale je to slovo. Slovo falešné, lživé, zraňující, ale dnes asi hlavně manipulující. Vnímáme to dobře v této době vrcholící prezidentské kampaně. A je to slovo doplněné třeba působivými kolážemi a hloupými billboardy.

Mimochodem, prý to prohlásil kdysi Napoleon Bonaparte, válečník a dobyvatel, že slova jsou horšími zbraněmi nežli zbraně skutečné. No a šéfovi nacistické propagandy Goebbelsovi se prý připisuje známý výrok, že stokrát opakovaná lež se stává pravdou. Žijeme i my dnes v době mnoha falešných slov, kterým říkáme dezinformace. Jeden jediný odporný billboard může ovlivnit i prezidentské volby. Najdou se desetitisíce, možná statisíce těch, kdo naletí a stanou se rozhodujícím jazýčkem na vahách.

Jeden z důstojníků ruské tajné služby vyslovil následující slova:

„Každá země se dá zničit bez války. Musíte jim rozložit společnost, znesvětit hodnoty, zničit kulturu, znevěrohodnit autority, zesměšnit představitele, zničit jim náboženství a rozdmýchávat nenávisť. Musíte je postavit proti sobě, rozdělit je, vyděsit je - a pak je máte v hrsti...“ A dodejme, že k tomu stačí pouhé lidské slovo... Koneckonců známe to možná už ze starého Říma, jakkoli není jisté kdo pronesl slova: Divide et impera. Rozděl a panuj.

Kdysi jsme znali alespoň autory zlých a prázdných slov – z novin a televize, odjinud čerpat nešlo. Dnes ta slova na nás chrlí maily a sociální sítě. Víme sice o líhních trollů, ale ty, kdo to vše organizují a vypouštějí, neznáme. Lidskou řečí mluvenou i psanou se dá nejen zraňovat a ubližovat, ale i vydírat a rozvracet vztahy. Celé národy lze držet v atmosféře strachu. A pak není divu, že kdokoli z nás by jako žalmista volal z hlubokosti: Bože, kam ten svět dospěl.....

Zkušenost s falešným slovem a lží je nadčasová. Žalmista trefuje do černého, když ty své nepřátele cituje: „Náš jazyk převahu nám zaručuje, máme přece ústa. Kdo je naším pánem?“ Mluví o úlisných rtech a obojakém srdci. Krásně a výstižně, i když volněji to překládá spisovatel Viktor Fischl: Jazykem hladkým mluví a se srdcem dvojakým. Jazyk hladký, jazyk slizký bychom spíše řekli my. Sladce znějící slova, ale současně v srdci zamýšlené zlo. Jakoby se člověk vnitřně rozdělil. Jakoby jedním srdcem říkal jedno a druhým srdcem cosi úplně jiného...

Ale nejen to. Ti svévolníci dokonce obcházejí kolem a mezi lidmi se vzmáhá neurvalost. Kralický text je ale věrnější a lepší: „Vůkol a vůkol bezbožní se protulují, když takoví ničemní vyvýšení bývají mezi syny lidskými.“ Ano, i to je realita. Nejen že ti bezbožní lžou a manipulují. Ono jim to přináší úspěch, bývají mezi syny lidskými vyvýšení. Můžou se stát dokonce prezidentem.

Žalmista je smutný. A potřebuje to vyřvat, vykřičet.

Ano, on ve svém emotivním projevu řekne něco, čím možná tak trochu přestřelí. Asi ani on to nemyslel tak, že by skutečně nezbyl ani jediný ryzí člověk ... Ani dnes to není tak, že by byli všichni jen prolhaní a zkorumpovaní. Nemusíme si to nechat namluvit. A pokud bychom to říci chtěli, pak bychom do té množiny museli zahrnout i sebe. I na nás lež přece útočí. Ale zkoušejme zároveň v té záplavě, v té inflaci slov, která sviští kolem našich uší dnes a denně lži, falši a zlobě nepodlehnout. Lež se často tváří jako jiný, alternativní názor, který mám přece právo ve svobodě projevít. Ale není to tak. Lež je lží a lží zůstane.

Naštěstí ale náš žalmista nemluví jen o tom lidském slově. Mluví taky o slově Hospodinově. A to jeho slovo v tomto žalmu zazní, když sám Bůh řekne: „Teď povstanu a daruji spásu tomu, proti komu svévolník soptí“. Autor našeho žalmu naštěstí ví, že ta nepřátelská slova zla nejsou jediná a že nemají definitivní platnost, jakkoli mají velkou moc. Spásu, záchranu a vysvobození přinese Bůh, který kdysi jedním slovem stvořil svět a který bude mít taky slovo poslední. Snad nejkrásněji a nejvýstižněji to vyjádří, když vyzná: Co vysloví Hospodin jsou slova ryzí, stříbro přetavené do kadlubu v zemi, sedmkrát protříbené.“ Hospodinova slova jsou slova čistá a ryzí. Jako když se ve starověku v hliněných pecích roztavovaly drahé kovy, aby se zbavily nežádoucích příměsí. Tak čisté a spolehlivé je Boží slovo, jako nejvyšší drahý kov. A kdo pevně doufá v Hospodina, ten nemusí už mluvit slova nečistá, ani je posílat dál, ale může se stát tlumočnickem toho jeho slova. Tohle si žalmista prozápasil sám. Zlá slova a zlí lidé na něj dotírali, ale nakonec ho nezničili. Naopak si zachoval důvěru v Boží vítězství. A stal se šířitelem a hlásnou troubou nejčistšího slova Božího, čistého jako sedmkrát protříbené stříbro. Ano, i my se naštěstí můžeme v džungli slov slizkých a nepravých opřít o slovo Hospodinovo.

Bůh nejhlasitěji a nejvýrazněji promluvil v Kristu, svém Synu. V něm rozhodujícím způsobem zasáhl do našeho světa. Na Kristu naplnil vlastně i zaslíbení dané v tomto žalmu: „Povstanu a daruji spásu tomu, proti němuž svévolník soptí.“ Už jen proto nemusíme podlehnout všem slovům a proroctvím falešným. Ani tisíckrát opakovaná lež se pravdou nestane a stát nemusí tomu, kdo se spolehl na tohle slovo Boží a přijal je.

Tady je naše naděje, ba jistota v době všech otřesů dneška. Boží slovo je také tím jedinečným prostředkem k nápravě světa. Boží slovo je pravda. A je ještě mnoho těch, kteří mu naslouchají. Pokud mu naslouchat budeme, nebudeme sami. Jako křesťané můžeme ta slova zlá vyvažovali slovy dobrými a ryzími. Neváhejme a nebojme se hledat pravdu a mluvit pravdu. Učme se rozlišovat mezi zprávami lživými a objektivními. Dávejme si s tím práci. Místo děsu a strachu šířme a číňme pokoj. Nebudeme – li, možná to za nás v rozhodující chvíli a na pravém místě nikdo jiný neudělá. Amen.

Modlitba: Pane Bože, tys k nám promlouval ústy proroků, v posledním pak čase jsi promluvil skrze svého Syna. A to tvoje slovo nikdo neumlčí. A nikdo nevykoření nikdy víru těch, kteří na tebe spoléhají. Díky Tobě za to. A prosíme tě, pročišťuj naše rty, naše ústa i naše slova, a hlavně naše srdce. Amen.

